

TANBURI CEMİL BEY'İN DÜNYASINA HOŞ GELDİNİZ

WELCOME TO THE WORLD OF TANBURI CEMİL BEY

Hugo Strötbaum

TANBURI CEMİL BEY VE OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA FAALİYET GÖSTEREN PLAK ŞİRKETLERİ

Tanburi Cemil Bey'in kayıtlarının tamamına yakını bir araya getirmek oldukça güç bir iş olmalı. Cemal Ünlü, bu albüm için, koleksiyoncuların ve dostlarının yardımıyla, Tanburi Cemil Bey'in plaklarının çok geniş bir bölümünü tespit etmiştir.

10 CD'den oluşan bu albümdeki kayıtların pek çoğu, ilk kez CD'den dinlenebilecek.

Bu zengin müzikal mirası ilk sunma girişimi, Harold Hagopian'ın Traditional Crossroads etiketi altında basılan 5 CD'si ile olmuştur. Bu kayıtlar, sonradan KALAN etiketiyle basılmıştır. 96 ayrı kayıttan, 82 eser yer alıyor. Elinizdeki bu külliyat ise, 144 ayrı kayıttan, 129 eseri içeriyor.

Bu iddialı proje, aynı zamanda, Tanburi Cemil Bey'in kişiliğini, çağdaşlarının ve takipçilerinin gözünden aktarmayı amaçlıyor.

Tanburi Cemil Bey'in vefatından bu yana yaklaşık yüz yıl geçti. Yani, kendisi hakkında daha detaylı bilgi almak isteyenler zor bir görevle karşı karşıya.

Bu külliyatta plakların birkaçı eksik olabilir, fakat bu külliyat, büyük müzisyenin önde gelen plak şirketleri için kaydettiği geniş repertuarını ulaşılabılır kılmak için yapılmış, takdire değer bir girişim. Bazı plaklar, izi sürülemeyecek denli eski; hatta büyük bir olasılıkla artık yok. Bazıları ise haberdar olmadığımız diğer koleksiyonlarda olabilir. Kaybolanların birkaçı Favorite, Gramophone Concert Record ve Odeon'dan; iki tanesi ise Orfeon'dan.

Bu çalışmanın, koleksiyoncuları veya kurumları, kendi koleksiyonlarını kontrol etmeleri, albümde yer almayan kayıtlara sahip olmaları ya da bunlardan haberdar olmaları durumunda bize haber vermeleri konusunda teşvik etmesi beklenmektedir.

AVRUPA PLAK ŞİRKETLERİNİN KISA TARİHİ

Ticari plak şirketleri, kazançlarını kent müziğinden sağlayacaklarını çok önceden anlamıştı. Yalnızca Batı Avrupa'da değil, bütün dünyada... Gramofon endüstrisi için, zengin ve çeşitli müzik kültürlerine sahip olan Osmanlı İmparatorluğu (Türkiye, Mısır vs.), faydalanılmayı bekleyen ilgi çekici, ticari bir seçenektir. Kostantinopolis (İstanbul) ve Kahire, eskiden beri farklı tarzlardaki kent müziklerinin merkezidir. Orada, bütün etnik azınlıklar temsil ediliyordu: Türkler, Rumlar, Ermeniler, Kürtler, Yahudiler (Aşkenaz ve Sefarad), Lazlar, Araplar ve diğerleri. Sonraları, Thessaloniki (Selanik), Smyrna (İzmir) ve Atina gibi diğer önemli kent merkezleri de kayıt yapılan yerlere eklendi.

TANBURI CEMİL BEY AND RECORD COMPANIES ACTIVE IN THE OTTOMAN EMPIRE

Compiling an as-complete-as-possible collection of Tanburi Cemil Bey recordings must have been quite a task. For this album Cemal Ünlü, with the help of fellow-collectors and friends, has managed to locate an enormous amount of Tanburi Cemil Bey records.

Many recordings in this 10CD album can be heard for the first time on CD.

The first attempt at opening up this rich musical heritage was the 5 CDs which were issued by Harold Hagopian's Traditional Crossroads label. These were later also issued on the Kalan Music label. In all 82 tracks, equalling 96 separate recordings. This new production will feature as many as 129 tracks (144 separate recordings).

This ambitious project also aims at putting into perspective the personality of Tanburi Cemil Bey, as seen through the eyes of his contemporaries and others who came after him.

Almost a century has passed since Tanburi Cemil Bey died and anyone who wants to find out more about Tanburi Cemil Bey, is faced with a difficult task.

This collection may not be complete, but it is an admirable attempt to make available the vast repertoire that this great musician recorded for the major record labels. Some records are so rare they could not be traced and probably no longer exist. Others may be in collections we have no knowledge of. Missing in action are a number of Favorite, Gramophone Concert Record and Odeon sides and two Orfeon sides.

It is to be hoped that this anthology may stimulate collectors and institutions to check their collections and report back to us if they happen to own or know of copies that are not included in this collection.

A SHORT HISTORY OF THE EUROPEAN RECORD COMPANIES

From very early on commercial record companies were quick to realize that urban music was where profits were to be made; not only in Western Europe, but all over the world... For the gramophone industry the Ottoman Empire (Turkey, Egypt), with its rich and varied musical cultures also formed an attractive commercial option waiting to be exploited. Traditionally Constantinople and Cairo were the places to go, if you wanted to record different forms of urban entertainment. There all the ethnic minorities were represented: Turks, Greeks, Armenians, Kurds, (Askenazi and Sephardic) Jews, Laz, Arabs and what have you. Later on other important urban centers, such as Salonica (Thessaloniki), Smyrna (Izmir) and Athens were added to the roster of recording locations.

Tüm farklı türlere yer veriliyordu: vokal ve enstrümantal parçalar (klasik, popüler, kırsal), marşlar ve monologlar (meddah, Karagöz muhavereleri, sözlük taklitler). Tüm şirketlerin, sanatçıyı seçen ve kayıt esnasında organizasyonu yapan yerli temsilcileri vardı. Stüdyolar henüz kurulmamıştı, bu yüzden stüdyo olarak otel veya kulüplerin odaları kullanılıyordu.

Başlarda, önde gelen plak şirketlerinin çoğu Almanya ya da İngiltere merkezliydi. Hatta, 1908'e kadar İngiliz The Gramophone Company'nin plak fabrikası bile Hannover'daydı.

Uzun bir süre boyunca -ki bu tüm şirketler için geçerliydi- bir kayıt mühendisi, taşınabilir kayıt cihazları ve boş balmumu kalıplarla birlikte kayıt gezilerine gönderildi. Böyle bir kayıt gezisi, çoğunlukla, civardaki birkaç ülkeyi kapsıyordu. Geziler, bir kural olarak, şirketin uygun olduğunu düşündüğü bir zamanda organize edilirdi; genellikle yılda bir ya da iki, bazen de yalnızca iki yılda bir... Doldurulan balmumu kalıplar, Almanya'ya geri gönderilir, orada fabrikada işlenirdi. Daha sonra tamamlanmış plaklar, kayıtların yapıldığı ülkelere gönderiliyor ve mağazalarda satışa sunuluyordu.

TANBURI CEMİL BEY'İN KAYITLARINI HANGİ ŞİRKETLER YAPTI?

FAVORITE RECORD (1905 ve 1911)

1905 yılının Mayıs ayında, Alman şirketi Favorite, kayıt mühendisleri Otto Multhaupt'u, Konstantinopolis (İstanbul) ve Kahire'de kayıt yapması için Türkiye'ye ve Mısır'a gönderdi. Multhaupt, İstanbul'da 250'yi aşkın kayıt yaptı, bunlar genellikle Türkçe'ydi fakat bazıları Rumca/Yunanca repertuvarındandı. Neyse ki 1905 Favorite kataloğunun, 1905 yılında yapılan tüm kayıtları listeleyen iki kopyası korunuyor.

İstanbul'da kaydı yapılan sanatçılar arasında Tanburi Cemil Bey de vardı, 30 cm'lik tek taraflı plaklara (kalıp numaraları: 63-74-g) 10 taksimi kaydedilmişti. Tanburi Cemil Bey'in, 1905 yılında çok başarılı bir müzisyen olarak kabul edildiğine ve şöhretini çoktan elde ettiğine dair yeterince kanıt var:

-Bu tek taraflı, LP boyutundaki plakların arka yüzünde, kalıba kazınmış olarak, Tanburi Cemil Bey'in portresi bulunur.

-1905 kataloğunda, Tanburi Cemil Bey'in kayıtları için özel bir sayfa ayrılmış; bölüm, üstadın kendi fotoğrafıyla tamamlanmıştır.

-Berlin'deki Phonogramm-Archiv'de, Tanburi Cemil Bey'in fotoğrafının da yer aldığı, tek sayfalık, oldukça özenli hazırlanmış, ona ait özel bir katalog bulunur. Tarih belirtilmemiş olsa da içeriğine bakıldığında 1905 yılına ait olduğu anlaşılır.

And all the different genres were represented: vocal and instrumental pieces (classical, popular, rural) marches and comic monologues. All companies had local agents, who selected the artists and organized the recording sessions. Studios did not yet exist, so for that purpose rooms in hotels and clubs were used.

Initially many of the major gramophone record companies were based in Germany or England. But until 1908 even the (English) Gramophone Company had its factory in Hannover.

For a long time -and this held good for all companies- it was common practice to send a recording engineer, complete with heavy equipment (recording machine and recording blanks, i.e. empty wax plates) on a recording trip, which often covered several countries in the vicinity. As a rule these were organized whenever a company thought fit: usually once or twice a year or sometimes even once every two years only. The recorded blanks were sent back to Germany, where they were processed in the factory. The finished records were then sent back to the agency in the country where they had been recorded and distributed over various shops.

WHICH COMPANIES RECORDED TANBURI CEMİL BEY?

FAVORITE RECORD (1905 and 1911)

In May 1905 the German firm Favorite sent their recording engineer, Otto Multhaupt, to Turkey and Egypt to make recordings in Constantinople (Istanbul) and Cairo. In Istanbul Multhaupt made well over 250 recordings: mainly Turkish, but also some Greek repertoire. Fortunately two identical copies of the 1905 Favorite catalogue have been preserved, listing all 1905 recordings.

Among the artists who were recorded in Constantinople was Tanburi Cemil Bey: 10 taksims were recorded on 30 cm single-sided discs (matrix numbers: 64-73-g). There is ample proof that by 1905 Tanburi Cemil Bey was considered a very accomplished musician and had already acquired celebrity status:

- On the back of these single-sided LP size discs, engraved in the wax, is a portrait of Tanburi Cemil Bey.

- In the 1905 catalogue a separate page was reserved for Tanburi Cemil Bey's recordings, complete with a picture of the maestro himself.

- In the Phonogramm-Archiv in Berlin is a special one-page deluxe Tanburi Cemil Bey catalogue, complete with picture. Undated but in view of its contents it clearly dates from 1905.

OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA FAALİYETTE OLAN PLAK ŞİRKETLERİ

İlk Yıl	Şirketin Adı
1900	1897'de kurulan The Gramophone Company / The Gramophone & Typewriter Ltd. Etiketler: Gramophone Concert Record, Zonophone (Gramco'nun ucuz markası) Merkezi İngiltere'de, fakat fabrikası 1908'e kadar Almanya-Hannover'daydı. Bu durum, Hayes'teki fabrika inşa edildiğinde (1908) sona erdi. Daha sonra "EMI" adını aldı. Etiket: His Master's Voice (HMV) = Sahibinin Sesi
1904	1903'te kurulan International Talking Machine Company Etiket: Odeon
1905	Bumb und König. Daha sonra 1903'te kurulan Beka Etiket: Beka
1905	1904'te kurulan Schallplatten-Fabrik Favorite G.M.B.H. / Internationale Favorite Record Company Etiket: Favorite
1905 -1906	1904'te kurulan Lyrophon Etiket: Lyrophon
1911	1911'de kurulan Blumenthal Record and Talking Machine Company Ltd. / Blumenthal Schallplatten und Sprechmaschinen -Ges.M.B.H. Fabrika, 1911 yılının sonu ile 1912 arasında inşa edildi. Etiketler: Orfeon / Orfeos / Ορφειον; 1920'lerin sonunda Artistic Orfeon, Radio Record ve Regent
1920	Birinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru, The Gramophone Company'nin Alman kolu kamulaştırıldı. Türk, Rum ve Arap plaklarının asıllarının çoğu hâlâ Hannover'daki fabrikada saklanıyordu. Savaştan sonra, Deutsche Grammophon Aktien-Gesellschaft, The Gramophone Company'nin orijinal kayıtlarını, Polyphon (25 cm) etiketiyle basmaya başladı. Yaklaşık olarak aynı zamanlarda bu kayıtların bir kısmı da Amerika Birleşik Devletleri'nde "Opera Disc" etiketiyle yayımlandı (25 cm /30 cm).
	Daha az bilinen etiketler: Internationale Chukri Record, American Record ve Premier Record. Aynı zamanda birçok belirsiz etiket de vardı, bunlar, yasal olmayan kopyalar üretmek ve basmak için daha büyük şirketlerin materyallerini kullanıyordu: Fabrication Ottomane, Corona Record, Disque Ode, Disque Pour Grammophone, Disques Pour Machines Parlantes, Turc Record ve birkaç tane daha. Çoğunlukla kaliteleri kötü olurdu.

RECORD COMPANIES ACTIVE IN THE OTTOMAN EMPIRE

<i>First Year</i>	<i>Name of Company</i>
1900	<i>The Gramophone Company / The Gramophone & Typewriter Ltd. Founded in 1897 labels: Gramophone Concert Record, Disque Pour Zonophone The Head Office was in England, but until 1908 the factory in Hanover, Germany, but this situation came to an end when the factory in Hayes was built (1908). Later became EMI (label: His Master's Voice (HMV) = Sahibinin Sesi)</i>
1904	<i>International Talking Machine Company. Founded in 1903. label: Odeon</i>
1905	<i>Bumb und König. Later became Beka. Founded in 1903. label: Beka.</i>
1905	<i>Schallplatten-Fabrik Favorite G.M.B.H. / Internationale Favorite Record Company (label: Favorite). Founded in 1904. label: Favorite</i>
1905 -1906	<i>Lyrophon. Founded in 1904. label: Lyrophon.</i>
1911	<i>Blumenthal Record and Talking Machine Company Ltd. / Blumenthal Schallplatten und Sprechmaschinen – Ges.m.b.H.. Founded in 1911. Factory built late 1911-1912. labels: Orfeon, Orfeos and Ορφειον; in late twenties also Artistic Orfeon, Radio Record and Regent.</i>
1920	<i>Towards the end of the First World War the German branch of The Gramophone Company was nationalized. Most of the Turkish, Greek and Arabian pressing masters were still stored at the Hanover factory. After the war the Deutsche Grammophon Aktien-Gesellschaft began issuing original recordings of The Gramophone Company on the Polyphon label (25cm). Around the same time a number of these recordings were released in the USA on the Opera Disc label (25cm and 30cm).</i>
	<i>Lesser known labels: Internationale Chukri Record, American Record and Premier Record. There were also a number of very obscure labels, which used material of the bigger companies to produce and issue illegal copies: Fabrication Ottomane, Corona Record, Disque Ode, Disque Pour Grammophone, Disques Pour Machines Parlantes, Turc Record and a few others. Often of very poor quality.</i>

Bu Favorite kayıtları, bir noktada The Gramophone Company'nin¹ dikkatini çekmiş ve onlara, ilk fırsatta Cemil Bey'in kaydının yapılması gerektiğini düşündürmüştür olmalı. Çünkü bir yıl sonra, The Gramophone Company'nin kayıt mühendislerinden biri İstanbul'a gelmiş ve Tanburi Cemil Bey'in tanbur ve kemençeyle 10 solo parçasının kaydını yapmıştır. Görünen o ki bu kayıtlardan biri, kemençe ile Suznâk Taksim (katolog no. 2-54206), bir nedenden dolayı katalogdan çıkarılmıştır.

Yaklaşık olarak 1911'in ortalarında yayımlanan, tarihi belirtilmemiş bir katalogda da görüldüğü gibi, bu 1905 kayıtları, daha sonra, çift taraflı plaklar olarak yayımlanmıştır. Bazı plaklar çift taraflı olarak sadece Cemil Bey'in icrasına ayrılmış, bazılarının ise diğer yüzünde farklı bir sanatçıya yer verilmiştir.

1910 yılının Haziran ayında, Favorite'in kayıt mühendislerinden bir başkası olan Wilhelm Winkel ikinci bir kayıt için tekrar İstanbul'a gelmiştir. Bunu, 1911 yılının Ocak ayında üçüncü bir kayıt izlemiştir.

1911'in Eylül ayında, Winkel, dördüncü bir kayıt için tekrar İstanbul'dadır. Tanburi Cemil Bey'in 25 ve 30 cm formatındaki plaklarda yer alan tanbur taksimleri, bu son kayıt sırasında yapılır. Bu 1911 kayıtlarının ikisi, bu külliyatta yer alıyor: Her ikisi de tanburla yapılan Hüseyini Taksim ve Suznâk Taksim. Plak etiketinde hicazkâr olarak belirtilse de bu taksim, suznâk makamındadır. (katalog no. 1-54251) Bu kayıtlar, kaydın başındaki anonstan tanınabilir: "Şükrü Bey namına!" Ahmet Şükrü Bey, Favorite'in İstanbul temsilci olmuştu. 1905 ve 1911 kayıtlarının bazı kopyaları şimdiye kadar bulunamadı.

THE GRAMOPHONE COMPANY (1906)

1906 yılının Ağustos ayında, bir İngiliz firması olan The Gramophone Company, kayıt mühendisi Max Hampe'i Konstantinopolis'e gönderdi. The Gramophone Company, fabrikası Almanya'daki Hannover'da bulunan bir İngiliz şirketi idi. İstanbul temsilcisi, meşhur Sigmund Weinberg'di. Hampe, The Gramophone Company'nin Konstantinopolis'e gönderdiği ilk mühendis değildi. 1900 yılında, William Sinkler Darby de Kostantinopolis'te 168 kayıt yapmıştı. Bunu, 1903'teki 147 kayıt, 1904'te iki seferde yaptığı 287 kayıt ve 1905'te yaptığı 268 kayıt izledi.

Max Hampe, 1906 yılında, 340'tan fazla kayıt yaptı. Bu kayıtlar sırasında, The Gramophone Company'nin bir süredir peşinde olduğu Tanburi Cemil Bey'den de 10 taksim kaydedildi. Bu kayıtlar ilk olarak tek taraflı 25 cm, daha sonra çift taraflı 25 cm plaklar (kalıp numaraları 1614r-1623r) şeklinde yayımlandı. Bu plaklar, birkaç yıl sonra -bu kez şirketin daha ucuz olan siyah Zonophone etiketiyle- tekrar yayımlandı. Bu etiket daha sonra, diyagonal, kırmızı ve beyaz çizgili, o yıllardaki Favorite etiketlerini andıran bir etiketle değiştirildi. Bu etiketlerdeki Zonophone ismi çıkarılsa da, kayıtlar hâlâ, X ile başlayan 6 rakamlı Zonophone katalog numarasına sahipti.

At some point these Favorite records no doubt must have drawn the attention of The Gramophone Company¹ and may have helped them decide that this celebrity should be recorded at the next available opportunity. Because a year later Max Hampe, one of The Gramophone Company's recording engineers came to Istanbul and had Tanburi Cemil Bey record ten solo pieces on tanbur and kemençe. Apparently, one of these recordings, a Suznâk Taksim for Kemençe (catalogue no. 2-54206), for some reason or other, was removed from the catalogue.

At a later stage these 1905 recordings were also issued as doublesided records, as is evidenced by a later undated Favorite catalogue of ca. mid-1911. In it the 1905 recordings are listed as doublesided records, with solo pieces on both sides and or a solo piece combined with a different artist on the flipside.

In June 1910 another of Favorite's recording engineers, Wilhelm Winkel, visited Istanbul again for a second recording session, followed by a third session in January 1911.

In September 1911 Winkel was back in Istanbul for yet another (fourth!) recording session. It was during this last session that Tanburi Cemil Bey cut a number of taksims for tanbur on the 25cm and 30cm format. Two of these 1911 recordings are included in this anthology: a Hüseyini Taksim and a Suznâk Taksim both with tanbur. Although it says Hicazkâr Taksim with tanbur on the record label, it is in fact a Suznâk Taksim (catalogue no. 1-54251). These recordings can be recognized by the introduction at the beginning of the recording: "Şükrü Bey namına!" or in translation: "On behalf of Şükrü Bey!" At the time Ahmet Şükrü Bey was Favorite's representative in Istanbul. A number of Favorite's 1905 and 1911 recordings have not yet been located.

THE GRAMOPHONE COMPANY (1906)

In August 1906 The Gramophone Company, a British firm, sent recording engineer Max Hampe to Constantinople. The Gramophone Company was a British firm with a factory in Hannover, Germany. Its representative in Istanbul was the well-known Sigmund Weinberg. This was not the first time that The Gramophone Company sent an engineer to Constantinople. In 1900 William Sinkler Darby made some 168 recordings, followed by recording sessions in 1903 (147 recordings), 1904 (two sessions: in all 287 recordings) and 1905 (268 recordings).

In 1906 Max Hampe made over 340 recordings. During this recording session Tanburi Cemil Bey, who, until that time, apparently had stayed under the Gramophone Company's radar, recorded 10 taksims. These recordings (matrix or master numbers 1614r-1623r) were first issued as singlesided 25cm, and later as doublesided 25cm discs. A few years later they were issued again, but this time on the company's cheaper black Zonophone label. This label was later replaced by a label with diagonal red and white stripes, very reminiscent of the Favorite record label around that same time. Although the name Zonophone on these labels has been dropped, the records still have a Zonophone catalogue number, consisting of an "X" with six digits.

¹ İlginç detay: Hem The Gramophone Company'nin hem de Favorite Company'nin fabrikası Almanya'da Hannover'daydı.

¹ Interesting detail: both the German branch of The Gramophone Company and the Favorite Company had their factories in Hannover.

Bu külliyatta, Niyazi Sayın koleksiyonundan alınan, ilk katalogda kemençe ile çalınan Çiftetelli Gazel (katalog no. 17949 - kalıp no. 1616r) ismiyle listelenmiş bir kayıt var. Fakat plaktaki eser, kemençe ile çalınan Hüseyini Taksim'dir. Bu yanlış isimlendirmenin nedeni, Cemil Bey'in, taksimden sonra eklediği, çiftetelli tarzındaki kısa halk ezgisi olabilir. Aynı kayıt, Sacit Çavşak koleksiyonundaki çift taraflı Zonophone plağında da vardır (katalog no. X-107922). Fakat bu plakta, etiketteki hata düzeltilmiştir.

Bir kayda ulaşamadık: Tanbur ile Bestenigâr Taksim (kalıp no. 1619r)

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra, The Gramophone Company'nin savaş öncesine ait Türkçe, Rumca/Yunanca ve Arapça eserlerinin büyük bir kısmı, Almanya'da Polyphon etiketiyle yayımlandı. 1917'de, İngiliz The Gramophone Company'nin Alman kolu olan Deutsche Grammophon Aktien-Gesellschaft (DGAG), Almanlar tarafından kamulaştırıldı ve orijinal kalıpların çoğu hâlâ Hannover'daki fabrikada saklandığından, Alman şirketi, geniş miktarda Türk, Rum ve Arap kayıtlarını Polyphon etiketiyle yayımlama fırsatı elde etti.

Bu Polyphon kayıtlarının arasında Tanburi Cemil Bey plaklarının bir kısmı da yer alır. Şimdiye kadar hiçbir Polyphon katalogu tespit edilemediği için bu etiketle kaç tane Tanburi Cemil Bey kaydı yayımlandığı bilinmiyor.

Niyazi Sayın koleksiyonunda, iki tarafı da Tanburi Cemil Bey'e ait olan bir Polyphon plağı yer alır: Yegâh Tanbur Taksimi (kalıp no. 1622r) ve Garip Hicaz Yaylı Tanbur Taksimi (kalıp no. 1623r). Plak, oldukça temiz durumda olsa da kayıttaki yapay ve metalik ses yüzünden bu albüme alınmamıştır.

Tanburi Cemil Bey'e ait, Polyphon etiketli başka bir plağın daha var olduğu bilinir: Kemençe ile Çiftetelli Gazel (kalıp no. 1616r) ve tanbur ile Bestenigâr Taksim. (kalıp no. 1619r) Şu ana kadar başka bir kopyanın izine rastlanmamıştır.

ORFEON /ORFEOS / ΟΡΦΕΙΟΝ RECORD / REGENT (1912-1916)

Konu Tanburi Cemil Bey'in plakları olunca, Hermann ve Julius Blumenthal Biraderler'den ve onların Orfeon etiketinden bahsetmemek olmaz. Tanburi Cemil Bey'in Orfeon plaklarını gören biri, o güzel etiketlerin tasarımını kolay kolay unutamaz.

Başka birçok büyük plak şirketi de Tanburi Cemil Bey'in kaydını yapmıştır, ancak Orfeon plaklarının sayısı, diğer şirketler tarafından yayımlananlardan daha fazladır.

Hermann ve Julius Blumenthal, bu sanatçının ne kadar değerli olduğunu anlamış olmalı; çünkü dört yıl içinde Tanburi Cemil Bey, repertuarının geniş bir kısmını tamamlar. Cemil Bey'in tercih ettiği çalgılar kemençe ve tanburdur, fakat çello ve lavta da çalmıştır. Diğer çalgıları da iyi çalabildiği şüphe götürmez.

Included in this album is a record from the collection of Niyazi Sayın, which is listed in the earliest catalogue as kemençe ile Çiftetelli Gazel (catalogue no. 17949 - mt. no. 1616r). However, this is not correct and should be: kemençe ile Hüseyini Taksim. The reason for this misnomer may have been the short folk tune in çiftetelli form which Cemil Bey added after the taksim. The same recording can be found on a doublesided Zonophone record (cat. no. X-107922) in the collection of Sacit Çavşak, but here the error on the label has been corrected.

One recording could not be located: Bestenigâr Taksim with tanbur (mt. no. 1619r).

After World War I a large number of pre-war Turkish, Greek and Arabian recordings made by The Gramophone Company were issued in Germany on the Polyphon label. In 1917 the German branch of the British Gramophone Company, the Deutsche Grammophon Aktien-Gesellschaft (DGAG) was nationalized by the Germans and since many of the original matrices were still stored at the factory in Hannover, the German company seized the opportunity to issue a considerable number of Turkish, Greek and Arabian recordings on the Polyphon label.

Among these Polyphon releases are a number of Tanburi Cemil Bey recordings. No Polyphon record catalogue has been found so far. Therefore it is not known how many Tanburi Cemil Bey recordings were issued on this label.

In the record collection of Niyazi Sayın is a Polyphon Record with two titles by Tanburi Cemil Bey: Yegâh Tanbur Taksimi (mt. no. 1622r) and Garip Hicaz Yaylı Tanbur Taksimi (mt. no. 1623r). Although this record is in quite a good condition, it was not used for this album because of the unnatural metallic sound of the pressing.

Another Polyphon record with recordings by Tanburi Cemil Bey is known to exist: Çiftetelli Gazel with kemençe (mt. no. 1616r) and Bestenigâr Taksim with tanbur (mt. no. 1619r). So far no other copies have been traced.

ORFEON / ORFEOS / ΟΡΦΕΙΟΝ RECORD / REGENT (1912-1916)

It is hard to refer to Tanburi Cemil Bey's records and not mention H. & J. Blumenthal Frères (Blumenthal Biraderler) and their Orfeon label. Anyone who has ever seen a Tanburi Cemil Bey Orfeon record will not easily forget the beautiful label design.

Tanburi Cemil Bey recorded for several major record companies, but his Orfeon records outnumber by far those issued on any of the other labels. Hermann and Julius Blumenthal must have realized fully well what a great artist they had on their hands and within a period of four years Tanburi Cemil Bey was to record a large part of his repertoire. His preferred instruments were the tanbur and the kemençe, but he also played cello and lavta. No doubt he could play other instruments as well.

Orfeon, Cemil Bey'in tek başına çaldığı veya bir topluluğa ya da zamanın ünlü hanendelerine eşlik ettiği, toplam 135 kaydını yapmıştır. Özel koleksiyon ve kurumlarda bulunan kopyaların sayısına bakınca, Tanburi Cemil Bey'in Orfeon plaklarının oldukça geniş miktarda yayımlandığını söyleyebiliriz.

THE BLUMENTHAL RECORD VE TALKING MACHINE COMPANY

H. & J. Blumenthal Biraderler ya da Blumenthal Record and Talking Machine Company isimli şirket hakkında, başlarda pek az şey biliniyordu.

Şirket evrağının orijinallerinin tamamı atılmış ya da kaybolmuştu. Bilindiği kadarıyla kayıt defterlerinin, sanatçı sözleşmelerinin, sanatçı ve müşterilerle olan yazışmaların hiçbiri korunmamıştı. Ne var ki, yıllar içinde bu şirketle ilgili materyaller, farklı yerlerde bulundu ve tüm bu ikincil kaynakların birleşimi, Blumenthal Record and Talking Machine Company'nin ilk yıllarına dair net bir fikir edinmemizi sağladı.

Şirketin geçmişine ait olan bu materyaller arasında, EMI (Electric Musical Industries)'in İngiliz ana şirketle -daha önce bilindiği ismiyle The Gramophone Company ile- ve onun Avrupa, Asya ve Afrika'daki çeşitli kollarıyla olan yazışmalarının büyük bir kısmının da yer alıyor olması çok önemli bir noktaydı. Bu belgeler, şirketin ilk yıllarına dek uzanıyor ve yalnızca şirketin iç meselelerini göstermekle kalmıyor, aynı zamanda Odeon, Favorite, Beka ve Lyrophon gibi diğer şirketlerle rekabetten de bahsediyor.

Bu plak şirketleri Batı Avrupa'da yer aldıkları sürece, hepsi aynı lojistik sorun ile karşı karşıyaydı. Fakat Türkiye'de bağımsız bir yerel plak fabrikasının ortaya çıkması, o bölgedeki The Gramophone Company'nin pozisyonuna ciddi bir tehdit oluşturdu. Bu yüzden, The Gramophone Company'nin Blumenthal Biraderler'i, Türkiye temsilcisi olarak görevlendirmeyi ciddi olarak düşünmesi şaşırtıcı değildi. Böylece, onları kendi tarafına çekerek tehlike oluşturabilecek bir rakibi etkisiz hale getirecekti. Blumenthal'ler öneriyi reddettiler.

In all he made some 135 recordings for Orfeon, either as a solo instrumentalist, as a instrumentalist in an ensemble or as an accompanist to well known singers of the day. Tanburi Cemil's Orfeon records must have been issued in relatively large quantities, judging from the number of copies that can be found in the collections of private collectors and institutions.

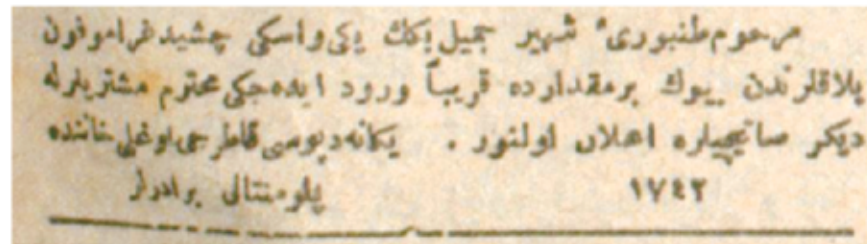
THE BLUMENTHAL RECORD AND TALKING MACHINE COMPANY

Initially very little was known about the Blumenthal Record and Talking Machine Co. or H. & J. Blumenthal Frères as their firm was called.

All original company documents have been thrown away or gone lost. Recording books, contracts with artists, correspondence with artists and clients, as far as known, nothing has been preserved. However, over the years all kinds of relevant material has turned up in various places and, all these secondary sources combined, enable us to get a fairly clear picture of the early history of the Blumenthal Record and Talking Machine Company.

A very crucial element in this reconstruction was the fact that EMI (Electric Musical Industries) has preserved much of the correspondence between the English mother company -formerly known as The Gramophone Company- and its various branches in Europe, Asia and Africa. These documents go back to the company's earliest beginnings and do not only deal with the company's internal affairs but also frequently refer to the competition: Odeon, Favorite, Beka and Lyrophon.

As long as all the record pressing facilities were situated in Western Europe, each company was faced with the same logistical problems. But the emergence of an independent local record factory in Turkey formed a serious threat to the position of The Gramophone Company in that region. It is therefore not surprising that at some point The Gramophone Company was seriously considering appointing the Blumenthals as their representatives in Turkey, and thus - by winning them over to their side - neutralize a potentially dangerous competitor.

“Merhum Tanburi-i Şehîr Cemil Bey'in yeni ve eski çeşit gramafon plaklarından büyük bir miktarda karîben vürûd edeceği muhterem müşterilerle diğer satıcılara ilan olunur. Yegâne deposu Katırcıoğlu Han'da.”

[Tasvir-i Efkâr gazetesinde 20, 26 Aralık 1916 ve 8 Ocak 1917 tarihinde yayımlanan gazete ilanları firmanın Cemil Bey'in ölümünden sonra elindeki bütün kayıtları yayınladığını belgeliyor.]

[The announcements issued on 20th and 26th December 1916 and 8th January 1917 in Tasvir-i Efkâr newspaper document that the company published all the available records of Cemil Bey.]

Gramofon endüstrisiyle ilgili eski Alman, İngiliz, Amerikan ticaret dergileri, hatta Alman marka yıllıkları (Warenzeichenblatt) önemli bilgiler sağladı. Benim -tamamen şans eseri olarak- Julius Blumenthal'ın oğlu Marsel Blumenthal'i (1907-1993) tanımam da önemli bir rol oynadı. Gökhan Akçura tarafından, Feriköy'deki Blumenthal fabrikasının eski bir resmi de bulundu. Bu arada belirtmek gerekir ki, fabrikanın zemin planı, Pervetitch'in hazırladığı İstanbul'un kadaastro haritalarından birinde "Fabrique de disques 'Orpheon" olarak gösterilmiştir.

Blumenthal Record and Talking Machine Company, Türkiye'deki ilk bağımsız plak şirkettir. Hermann ve Julius Blumenthal, başlardan beri International Talking Machine Company'nin (Odeon) Türkiye ve Mısır'daki temsilcileriydi. Odeon'da geçirdikleri süre içerisinde Tanburi Cemil Bey'le çoktan tanışmış ve onun birkaç kaydını yapmışlardı.

EMI Müzik Arşivleri'ndeki yazışmalardan öğrendiğimize göre, o zamana dek Odeon'un Türkiye ve Mısır temsilciliğini yapan Blumenthal Biraderler, 1910 yılında, Odeon'dan belirgin olarak hoşnut kalmamaya başlamış ve işleri kendi ellerine almaya karar vermişlerdir.

İlk olarak, Blumenthal Biraderler'in Odeon ile birlikte, İstanbul'da bir kayıt şirketi açmayı ve orada bir ses kayıt cihazı bulundurmaya planladığı söylentileri yayıldı. Böylelikle, nakliye masraflarını azaltacak ve nakliye süresinde kaybedilen zamanı telafi edeceklerdi. Bu, ileride bağımsız olmayı ve böylece iş perspektiflerini geliştirmeyi düşünen Blumenthal Biraderler için oldukça çekici bir fırsattı.

Görünen o ki, bir noktada, Blumenthal Biraderler ve Odeon arasındaki anlaşma gerçekleşmedi ve Blumenthal Biraderler, İstanbul'daki kendi işlerine başlamaları için onlara yardım edecek başka bir ortak aramaya devam ettiler.

Daha sonraki yazışmalardan 1911 yılının sonlarına kadar, İstanbul'daki Blumenthal şirketinin binasının neredeyse tamamlandığını ve kayıtlara başladığını öğreniyoruz. Fabrikanın denetimi için de tecrübeli Amerikan makine mühendisi John Osgood Prescott ile anlaşmışlardı. John Prescott, önceleri Zonophone şirketi ile olan ve International Talking Machine Company'nin (Odeon) kurucusu Frederick Marion Prescott'un kardeşiydi. Odeon'un resmî olarak bu işin içinde olup olmadığı kesin değil. "Prescott" ismi, insanlara Odeon'un da bu işte olduğunu düşündürmüş olabilir.

Bununla beraber, Orfeon'un ilk kayıtlarının İstanbul'da değil, 1911'in ortalarında, Berlin'deki "tarafsız" bir fabrikada yapıldığını öğreniyoruz. Elimizdeki kanıtlar, Homophone-Company'nin ve kardeş şirketi Nigrolit-Werke'nin de bu işe dahil olduğunu gösteriyor. "Tarafsız" fabrika ile kastedilen, o zamanda Türkiye ve Mısır'da, plak kayıt veya yayımlama işinin içinde olmayan bir şirket. Bu Berlin kayıtlarının Orfeon etiketi altında basılıp basılmadığı bilinmiyor.

Old German, English and American trade journals and even German trademark yearbooks (Warenzeichenblatt) provided useful information. The fact that I -through sheer luck- got to know the son of Julius Blumenthal, Marsel Blumenthal (1907-1993), also played a significant role. And thanks to Gökhan Akçura we even have an old picture of the Blumenthal factory in Feriköy. Incidentally, the groundplan of the factory is clearly indicated on one of the Pervetitch cadastral maps of Istanbul as "Fabrique de disques 'Orphéon".

The Blumenthal Record and Talking Machine Co. was the first independent record and talking machine company in Turkey. Hermann and Julius Blumenthal had been representatives of the International Talking Machine Company (Odeon) in Turkey and Egypt since its very beginnings. During their Odeon years they had already become acquainted with Tanburi Cemil Bey and made a number of recordings.

From the correspondence in the EMI Musical Archives we learn that in 1910 the Blumenthals - until then official representatives of Odeon in Turkey and Egypt - apparently had become dissatisfied with Odeon and decided to take matters into their own hands.

First it was rumoured that the Blumenthal Brothers, together with Odeon, were planning to open a record factory in Constantinople and have a recorder on the spot. In doing so, they would cut the costs of freight and make up for the time lost in the complicated transportation procedure. A very attractive option for the Blumenthals, who no doubt had visions of becoming independent and thus improve their business perspectives!

Apparently at some point the deal between The Blumenthals and Odeon did not materialize and the Blumenthals went looking for a different partner to help them start their own business in Istanbul.

From later correspondence we learn that by late 1911 the building of the Blumenthal factory in Constantinople had been practically completed and recording had begun. For the supervising of their factory the Blumenthals had hired an experienced American mechanical engineer, John Osgood Prescott. John Prescott was the brother of Frederick Marion Prescott, formerly with the Zonophone Company, and founder of the International Talking Machine Company (Odeon). Whether Odeon was really involved is not certain. The name "Prescott" may have inadvertently led people to believe that Odeon was involved.

We also read that the first Orfeon recordings were not made in Istanbul, but in mid-1911 in Berlin in a "neutral" factory. All evidence points to involvement of the Homophone-Company and its sister company Nigrolit-Werke. What was meant by a "neutral" factory was a company that at the time was not involved in recording or issuing records in Turkey and Egypt. It is not known if these Berlin recordings were ever issued on the Orfeon label.

İstanbul'daki yeni plak fabrikası, Blumenthal Biraderler'in artık yabancı plak şirketi olan Odeon'a bağlı olmadığı anlamına gelir. Artık, aylarca bir ses kayıt mühendisinin gelmesini beklemek yerine, neyin ne zaman kaydedilmesi gerektiğine kendileri karar verebileceklerdir.

Şirketin tüm yazılı evrakının kaybolmasına rağmen, var olduğu on sekiz yıl boyunca bu şirket tarafından yapılan kayıtlar ve sanatçıların kim olduğu konusunda oldukça sağlam fikir edinebiliyoruz. Özel koleksiyon ve kurumlardaki 78rpm Orfeon kopyaları ve yıllar içinde ortaya çıkan birkaç orijinal plak kataloğuna dayanarak yayımlanan plaklar hakkında kesin olarak bilgi sahibi oluyoruz.

Diğer tüm plak şirketlerinin gibi, Blumenthal Record and Talking Machine Company'nin (Orfeon) kayıtları da, bir zamanlar muazzam genişlikte olan Osmanlı İmparatorluğu'nun en belirgin etnik grupları için yayımlandı: Türklerin yanı sıra, farklı nüfuslardaki Rumlar, Ermeniler, Yahudiler, Sefaradlar, Kürtler, Lazlar ve (Mısırlı) Araplar... Fakat Blumenthal Biraderler'in kataloğunun büyük bir kısmını Türkçe repertuar oluşturuyordu. Blumenthal Record and Talking Machine Company'nin aktif olduğu dönemde, Osmanlı İmparatorluğu, jeopolitik ve demografik bakımdan radikal değişimler geçiriyordu.

Özellikle, Tanburi Cemil Bey, Protosaltis İakovos Nafpliotis (Rum), Armenak Shah Mouradyan ve Vartabet Komitas (ikisi de Ermeni) gibi zirvedeki sanatçılar için, sanatçının küçük oval portresinin bulunduğu renkli "ünlü etiketler" yapıldı. Hafız Âşir Efendi'nin 1920'lerin ortalarında çıkan plakları için de aynı özen gösterildi. Fakat onun etiketlerindeki portre, fotoğraf değil, basit bir karakalem çizimiydi.

Tanburi Cemil Bey ve Hafız Âşir Efendi'nin imzaları, plaklarının birçoğunda, balmumu kalıba kazınmış veya etikete yazılmış olarak yer alır.

Tanburi Cemil Bey açısından daha şanslıyız; çünkü hâlâ var olan kopyaları düşünürsek, plaklarının oldukça fazla miktarda bastırıldığı ortada. Tanburi Cemil Bey'in Orfeon kayıtları, Orfeon'un elimizde bulunan genel kataloğunda listelenmemiştir. Cemil Bey, Blumenthal Biraderler'in en ünlü sanatçılarından biri olduğu için, kapağında kendi fotoğrafı olan özel bir katalog yapılmıştır. Eski Türkçe ve Latin harfleriyle Fransızca olarak, Cemil Bey'in 1916 Temmuz'undaki ölümünden sonra basılmıştır. Ne yazık ki, birkaç kusur, hata ve ihmal barındırır. Bunun, geniş kapsamlı ilk Tanburi Cemil Bey kataloğu olup olmadığı, daha önce Tanburi Cemil Bey kayıtları için başka bir katalog basılıp basılmadığı bilinmemektedir.

Birkaç yıl sonra, Blumenthal Record and Talking Machine Company ve Homophone-Company/ Nigrolit-Werke arasında hâlâ sıkı bağlar olduğu kesinlik kazandı. Birinci Dünya Savaşı sırasında, bu iki Alman şirketi de Blumenthal Biraderler adına Orpheus, Orfeus, Orfeos marka isimlerini tescilletmek için başvurularda bulundu.

The new factory in Istanbul meant that the Blumenthals were no longer dependent on the recording program of the foreign record company (Odeon). From now on they themselves could decide what should be recorded and when, instead of having to wait for months for a recording engineer to arrive.

In spite of the fact that all company paperwork is missing, we do have a fairly accurate idea about what was recorded by this new company during the eighteen years or so of its existence and who the artists were. On the basis of actual 78rpm Orfeon record copies in private collections and institutions, and a number of original record catalogues, which have surfaced over the years, we know exactly what material was issued.

Like all other record companies, the Blumenthal Record and Talking Machine Company (Orfeon) recorded and issued repertoire by and for the most prominent ethnic groups in the once vast Ottoman Empire: apart from Turks, Greeks, Armenians, Hebrew (Jewish), Sephardic (Jewish), Kurds, Laz and (Egyptian) Arabs in varying quantities. But Turkish repertoire increasingly formed the major part of the catalogue of the Blumenthals, not in the last place because, during the period that the Blumenthal Record and Talking Machine Company was active, 1911-1929, the geo-political and demographic situation of the Ottoman Empire underwent radical changes.

For top artists like Tanburi Cemil Bey, Protosaltis İakovos Nafpliotis (Greek) and Armenak Shah Mouradyan & Vartabet Komitas (both Armenian) colourful "celebrity labels" were created complete with small oval portraits of the artists. In the mid-twenties the labels of Hafız Âşir Efendi's records received a similar VIP treatment. Only in his case the portrait is not a photograph but a simple pen drawing.

On many of the records of Tanburi Cemil Bey and Hafız Âşir Efendi one even finds an autograph of the respective artist engraved in the empty wax between end of groove and label.

In the case of Tanburi Cemil Bey we are fortunate in that his records apparently were pressed in relatively large quantities, judging from the number of copies that still exist. As far as known, Tanburi Cemil Bey's Orfeon records were not listed in Orfeon's General Catalogues. Being one of the Blumenthals' top artists, a special catalogue was printed with his image on the cover. This booklet, printed in Turkish using the old Arabic script, Latin letters, and French, was published after Cemil Bey's death in July 1916. Unfortunately, it contains quite a few inaccuracies, errors and omissions. It is not known if this was the first exclusive Tanburi Cemil Bey catalogue or if it was preceded by an earlier version.

A few years later it became clear that there were still close ties between the Blumenthal Record and Talking Machine Co. and the Homophone-Company/Nigrolit-Werke combination. During the First World War both German firms applied for a number of trademark registrations (Orpheus, Orfeus, Orfeos) in name of the Blumenthals.

“Blumenthal Record and Talking Machine Company (Ltd.)” şeklindeki İngilizce isim, “Blumenthal Schallplatten & Sprechmaschinen Ges.M.B.H.” olarak Almancasıyla değiştirildi. Tescilli marka anlamına gelen İngilizce “Registered Trademark” ifadesi, “Eingetragene Schutzmarke” şeklindeki Almancası ile değiştirildi. Bunun, Türkiye'nin Üçlü İtilaf Devletleri'ne karşı Almanya'nın yanında yer alması, yani politik veya yasal sebeplerle yapılmış olduğu düşünülebilir.

Yeni tescillenmiş markalardan biri de Orfeos Record idi. Bu etiketin, Tanburi Cemil Bey'in ölümünden sonra, plaklarını yeniden basmak için alındığı anlaşılmaktadır. Aynı etiket için, 1918'de Nigrolit-Werke tarafından başvuru yapılmış ve etiket 1919'da tescillenmiştir.

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra, orijinal İngilizce versiyonu olan “Blumenthal Record and Talking Machine Company” ismini de kullanmaya devam etti.

Sonraları, Cemil Bey'in bazı plakları Artistic Orfeon etiketi altında çıktı. 1927'de, Blumenthal Biraderler kayıtları, “Radio Record” adındaki yeni bir etiket altında yayımladılar. Bu etiket, bazı eski, akustik kayıtlar için kullanıldığı gibi, elektrikli mikrofona yapılan kayıtlar için de kullanıldı.

1929 yılının Ocak ayında yeni bir etiket tanıtıldı: Regent. Bu, altı ay kadar sonra durdurulan, kısa süreli bir projeydi. Regent etiketli plaklar, Blumenthal Kardeşler'in yaptığı, 1928'den sonra yeni kabul edilen Latin harfleriyle basılan Orfeon plaklarıdır.

Regent serisi, Meddah Aşkî Efendi'nin iki kaydı ile başlar, fakat bilindiği kadarıyla diğer tüm plaklar Tanburi Cemil Bey'in orijinal kayıtlarıdır. Seri, birkaç ay sonra sona ermiştir. Şu ana kadar hiçbir Regent kataloğu bulunamadı. Fakat tespit edilmiş plak kopyalarına dayanarak, çift taraflı 16 plağın basıldığını söylenebilir, yani 32 kayıt...

1930'larda, İstanbul Belediye Konservatuarı, aynı Orfeon kalıplarından Columbia tarafından basılan tek taraflı kopyalara sahipti. Bu kopyaların üzerinde “İstanbul Belediyesi Konservatuarı” ve “Columbia” yazan özel, beyaz bir etiket vardır.

1925'te, Blumenthal Biraderler, Columbia Records'un ayrıcalıklı temsilcileri olmuştu. Sonunda, Feriköy'deki fabrikaları, Columbia tarafından alındı. Bu, Blumenthal Record and Talking Machine Company'nin sona ermesi demektir.

The English name “Blumenthal Record and Talking Machine Co. (Ltd.)” was replaced by a German version: Blumenthal Schallplatten & Sprechmaschinen Ges.M.B.H.. The word (Registered) Trademark was replaced by the German word (Eingetragene) Schutzmarke. It seems logical to suppose this was done for political or legal reasons, on account of Turkey siding with Germany against the Triple Entente.

One of the new registered trademarks was Orfeos Record. Apparently the special Tanburi Cemil Bey version of this label was applied for and registered after his death. The same label was applied for by Nigrolit-Werke in 1918 and registered in 1919.

After the First World War the original English version of “Blumenthal Record and Talking Machine Company” was quietly restored.

A number of Tanburi Cemil Bey recordings were later released on the Artistic Orfeon label. In 1927 the Blumenthals issued recordings on a new label called “Radio Record”. This label was used for a number of old acoustic recordings, but also for electric recordings.

In January 1929 a new label was introduced: Regent. This was a very shortlived project which was stopped half a year later. These were the first Blumenthal records that did not have the old Ottoman arabic script on the labels. Instead we find the new official spelling of Turkish in Latin script, which had just been introduced nationwide. For this new series use was made of original Orfeon masters.

The Regent series begins with two recordings by Meddah Aşkî Efendi, but, as far as known, all other releases were original Tanburi Cemil Bey recordings. After a few months the series was put to an end. Until now no Regent record catalogue has been found, but on the basis of located record copies we can assume that some 16 doublesided records were issued (32 matrices).

In the 1930s the Istanbul Municipal Conservatory had a number of single-sided copies pressed by Columbia from the same Orfeon masters. These copies have a special white label which says “İstanbul Belediyesi Konservatuarı” and “Columbia”.

In 1925 the Blumenthals had become exclusive agents for Columbia Records. Finally the Feriköy factory of the Blumenthals was bought by Columbia, which meant the end of the Blumenthal Record and Talking Machine Company.

22b.

217349.

B. 33337.

16/10 1916. Blumenthal Schall-
platten- & Sprechmaschinen-Gesellschaft mit
beschränkter Haftung, Berlin-Weißensee.
8/5 1917.

Geschäftsbetrieb: Fabrik von
Sprechmaschinen. Waren: Apparate zum
Aufzeichnen, Erzeugen oder Wiedererzeugen
von Lauten oder Tönen, Sprechapparate,
Grammophone, sowie Teile solcher Appa-
rate, Ständer (Piedestale), Tische, Schränke
und Gehäuse, für die vorbezeichneten
Apparate, Vorrichtungen zum Ein- und
Aus-switchen sowie An- und Abstellen der-
selben, Vorrichtungen zum Inbetriebsetzen
derselben durch Münzeinwurf, Motoren,
Triebwerke, aufziehbare Triebwerke, Ge-
schwindigkeitsregler, Vorrichtungen zur
Einstellung der Spielgeschwindigkeit bei
den vorbezeichneten Apparaten, Vorrich-
tungen zum Auswechseln von Nadeln und
Griffeln bei den vorbezeichneten Apparaten,
Nadeln und Griffel, Schallplatten und an-
dere Schallwellenträger, Behälter, Kästen,
Lüten, Schallbojen, Schalltrichter, Schall-
arme, Schalleitungen, Albums für Schall-
platten, Schallflächen, insbesondere Schall-
platten, galvanische Elemente und Akkumu-
latoren.

17. 539

Blumenthallerin Almanya'da resmen tescil edilmiş Orfeos Record ticaret markası (alametifarika)
Official registration of the Orfeos Record trademark of the Blumenthals in Germany

TANBURI CEMİL BEY'İN ORFEON KAYITLARI İÇİN TARİH SAPTANABİLİR Mİ?

Tanburi Cemil Bey'in Orfeon, Orfeos ve Regent etiketli kayıtları ne zaman yapıldı? Elbette ki en açık yanıt, Temmuz 1916'daki ölümünden önce olduğudur. Tanburi Cemil Bey'in ilk kayıtları 1912'de yapılmış olmalı. Fakat daha kesin bir tarih saptanabilir mi?

Benim plak koleksiyonumda, Julius Blumenthal'in oğlu Marsel Blumenthal'in verdiği çok değerli bir plak var. Bu, erkek kardeşi Bernard'ın, Bar Mitzvah² sırasında yapılmış özel bir Orfeon kayıdır. Bu "Probe-Platte"nin (deneme kaydının) başında, birisi (babası Julius Blumenthal mi, Jak Beresi mi, yoksa ismi bilinmeyen kayıt mühendisi mi?) kayıt borusuna Almanca olarak şöyle bağırır: "Dritter Januar neunzehnhunderdvierzehn!" Yani, 3 Ocak 1914! Bu kaydın kalıp numarası "#1777"dir. İşte kesin bir kayıt tarihi verebildiğimiz bir Orfeon kaydı! Bu plak resmî olarak hiç basılmadı ve bu yüzden katalog numarası da yok.

Aşağıdaki tablo, Tanburi Cemil Bey'in Orfeon kayıtlarının kalıp numaralarına göre listesidir. Görüldüğü gibi, bir seansta 2 ile 33 arasında değişen sayılarda kayıt yapan Tanburi Cemil Bey'in bu şekilde toplam 19 ayrı seansı olmuştur.

CAN WE DATE THE TANBURI CEMİL BEY RECORDINGS?

When were Tanburi Cemil Bey's recordings Orfeon, Orfeos and Regent labels made? Of course, the most obvious answer is: prior to his death in July 1916. Tanburi Cemil Bey's first recordings must date from 1912. But is there a way to date his recordings more accurately?

In my record collection is a unique gramophone record which was given to me by Marsel Blumenthal, the son of Julius Blumenthal: it is a private Orfeon recording made at the occasion of the Bar Mitzvah² of his brother Bernard. At the beginning of this "Probe-Platte" (test-pressing) someone (Father Julius Blumenthal? Jak Beresi? The recording engineer?) shouts in German into the recording horn: "Dritter Januar neunzehnhunderdvierzehn!" In other words, 3 January 1914! And since this recording has a matrix number (#1777), here is an Orfeon recording we can link to an exact recording date! This record was never officially issued, and therefore was not given a catalogue (side/face) number.

The following overview lists all Tanburi Cemil Bey's Orfeon recordings by matrix number (in bold type). As can be seen, Tanburi Cemil Bey's recordings were realized in nineteen separate recording sessions, ranging from two recordings to thirty-three recordings per session.

Orijinal Orfeon plak kutuları
Original Orfeon record boxes

² Bar Mitzvah, on üç yaşındaki Yahudi erkek çocuklarının bir erkeğin görev ve sorumluluklarını kabullenmesinin tasdiklendiği törendir.

² Bar Mitzvah is the confirmation ceremony at which a 13 year-old Jewish boy takes on the duties and status of a man.

TANBURI CEMİL BEY'İN ORFEON KAYITLARI İÇİN TARİH REHBERİ

Kalıp No	Kayıt Sayısı	Zaman Çizelgesi	Açıklamalar
101 - ?		1911-1912	Bu kalıp numaraları Almanya'da kullanılmakta olan kalıp numaraları mı, yoksa İstanbul'da verilen yeni numaralar mı; bilmiyoruz.
792 - 824	33	1912	Tanburi Cemil Bey
838 - 843	6		Tanburi Cemil Bey
856 - 866	11		Tanburi Cemil Bey
892 - 901	10		Tanburi Cemil Bey
1199-1203	5		Tanburi Cemil Bey
1211-1218	8		Tanburi Cemil Bey
1221-1222	2		Tanburi Cemil Bey
1553-1554	2		Tanburi Cemil Bey
← 1628 →		Ekim-Aralık 1913	6 Şubat 1329 [19 Şubat 1914] tarihli Servet-i Fünun (Cilt 46, Sayı 1185) dergisinde Orfeon kataloğuna bir ek basıldı. Bu katalogdakilerin içeriği kabaca #1777 numaralı kayıtla uyuyor. Bilindiği kadarıyla, bu katalogdaki en yüksek kalıp numarası 1628 (Hafız Mustafa Efendi tarafından Rast Gazel)'dir. Bu ek katalog, 3 Ocak 1914 tarihli özel Bar Mitzvah kaydından sonraki bir tarihe ait olsa da, o tarihten önceki kayıtları da (yaklaşık olarak 1913 yılı Ekim'le Aralık arası) kapsar. Bu ek, bizim bilgimizi doğrular: 1913'ün sonuna gelindiğinde, kayıtların kalıp numarası 1777'ye gelmiştir.
1777		3 Ocak 1914	Marsel Blumenthal'in kardeşi Bernard Blumenthal tarafından, Bar Mitzvah sırasında Almanca olarak bir şiirin okunması. Kişisel kayıt olduğu için hiç piyasaya çıkmadı.
1813-1821	9		Tanburi Cemil Bey
1828-1831	4		Tanburi Cemil Bey
1835-1836	2		Tanburi Cemil Bey
1874-1880	7		Tanburi Cemil Bey
1915-1918	4		Tanburi Cemil Bey
1956-1963	8		Tanburi Cemil Bey
2041-2042	2		Tanburi Cemil Bey
2579-2587	9		Tanburi Cemil Bey
2653-2655	3		Tanburi Cemil Bey
2658-2660	3		Tanburi Cemil Bey
2817-2823	7		Tanburi Cemil Bey
TOPLAM	135		Tanburi Cemil Bey
-		28 Temmuz 1916	Tanburi Cemil Bey'in vefatı

DATING GUIDE FOR TANBURI CEMİL BEY'S ORFEON RECORDINGS

Matrix Nos.	Number of Recordings	Timeline	Comments
101 - ?		1911-1912	Orfeon matrix numbers begin at 101. Were these the first recordings that were made in Germany?
792 - 824	33	1912	Tanburi Cemil Bey
838 - 843	6		Tanburi Cemil Bey
856 - 866	11		Tanburi Cemil Bey
892 - 901	10		Tanburi Cemil Bey
1199-1203	5		Tanburi Cemil Bey
1211-1218	8		Tanburi Cemil Bey
1221-1222	2		Tanburi Cemil Bey
1553-1554	2		Tanburi Cemil Bey
← 1628 →		Oct-Dec 1913	An Orfeon catalogue supplement was published in the Turkish magazine <i>Servet-i Fünun</i> (jg 46, no. 1185) of 6 Şubat 1329 [19 February 1914]. The contents of this catalogue supplement roughly coincide with recording # 1777. As far as known, the highest matrix number in this catalogue is 1628 (Rast Gazel by Hafız Mustafa Efendi). Although this catalogue supplement post-dates the private Bar Mitzvah recording of 3 January 1914, it lists recordings made prior to that date (approximately between October and December 1913). This supplement confirms what we already knew: that by the end of 1913 recordings had reached matrix number 1777.
1777		3 Jan 1914	Private recording of the declamation of a poem in German by Bernard Blumenthal, Marsel Blumenthals' brother, at the occasion of his Bar Mitzvah. It was never issued, and therefore has no catalogue number.
1813-1821	9		Tanburi Cemil Bey
1828-1831	4		Tanburi Cemil Bey
1835-1836	2		Tanburi Cemil Bey
1874-1880	7		Tanburi Cemil Bey
1915-1918	4		Tanburi Cemil Bey
1956-1963	8		Tanburi Cemil Bey
2041-2042	2		Tanburi Cemil Bey
2579-2587	9		Tanburi Cemil Bey
2653-2655	3		Tanburi Cemil Bey
2658-2660	3		Tanburi Cemil Bey
2817-2823	7		Tanburi Cemil Bey
TOTAL	135		Tanburi Cemil Bey
-		28 July 1916	Tanburi Cemil Bey dies

THE INTERNATIONAL TALKING MACHINE COMPANY ODEON (1907)

TANBURI CEMİL BEY'İN ODEON PLAKLARI NEDEN AZ?

Tanburi Cemil Bey için yapılan bu külliyatta Odeon kayıtlarının bulunmaması dikkat çekicidir. Tanburi Cemil Bey, birkaç plak şirketiyle çalışmıştır: The Gramophone Company ile bir kez (1906), Favorite ile en az iki kez (1905 ve 1911) ve 1912 ile 1916 yılları arasında yoğun olarak Blumenthal Record and Talking Machine Company (Orfeon) ile... Odeon, Avrupa'nın önde gelen gramofon ve plak şirketlerindendi ve 1903 ile 1910 yılları arasında Türkiye'de Hermann ve Julius Blumenthal Biraderler tarafından temsil ediliyordu.

Tanburi Cemil Bey gibi bir müzisyenin böylesine büyük bir şirketle çalışmış olması da kimseye şaşırtıcı gelmezdi. Peki, Tanburi Cemil Bey Odeon için kayıt yaptı mı, yapmadı mı? Cevap, evet. Öyleyse, bu Odeon plakları neden bu külliyatta yer almıyor? İşte sebebi: Bu plaklar öylesine ender ki çoğu insan tek bir kopyasını bile görmüş değil. Bu yüzden, insanların Tanburi Cemil Bey'in Odeon ile hiç çalışmadığını düşünmesine şaşmamalı.

Bu izlenim, Mesud Cemil'in babasının biyografisinde yazdığı ilginç bir bölüm ile destekleniyor. Tanburi Cemil'in Hayatı'nın 1947 yılı baskısının 141. sayfasında, Mesud Cemil, 1908'deki bir olayı anlatır.³

Tanburi Cemil Bey, emeklerinin halka yansıma şekliinden oldukça mutsuzdur. Bundan dolayı, bir ya da iki şirket için deneysel nitelikte birkaç kayıt yaptıktan sonra, bu kârlı işe devam etmesi konusundaki ısrarlara rağmen ikna edilememiştir. Fakat, 1910-1911 yıllarında, Tanburi Cemil'in geçim derdi artmıştır ve böylece Blumenthal Biraderler'in Orfeon şirketiyle çalışmaya razı olur.

O zamanlarda Blumenthal Biraderler için stüdyonun rejisörlüğünü yapan Jak Beresi isminde biri vardı. Kendisi, geçen yıllar boyunca Tanburi Cemil Bey'le iletişim halinde kalan kişilerdendi. Jak Beresi'nin şöyle söylediği anlatılır:

"1908 senesinde Odeon plak fabrikası hesabına bu müessesinin Türkiye acentası olan Blumenthal Biraderler'le (Hermann ve Julius Blumenthal Frères) Tanburi Cemil Bey 100 Napolyon altını mukabilinde plak doldurmak üzere anlaştılar. Para, Kredi Liyone (Crédit Lyonnais) Bankası'na depozit edildi. Fakat ertesi gün Cemil Bey büroya⁴ gelerek, çalamayacağını ve paranın bankadan çekilmesini, derin hayret ve teessüfümüz karşısında kati bir lisanla söyledi, gitti.

³ 1947 yılı baskısından önce, Mesud Cemil'in yazdığı biyografi 1946 yılında Vakıf gazetesinde tefrika halinde çıkmıştır. Tanburi Cemil'in Hayatı'nın 2002 baskısında (Uğur Derman tarafından yayına hazırlanmıştır.) Jak Beresi alıntısı 202-203. sayfalarda bulunabilir

⁴ Katircioğlu Han'da.

THE INTERNATIONAL TALKING MACHINE COMPANY ODEON (1907)

WHY ARE TANBURI CEMİL BEY'S ODEON RECORDS SO RARE?

When one sees this fantastic compilation of Tanburi Cemil Bey's recordings, there is one thing that catches the eye: it does not contain Odeon recordings. Tanburi Cemil Bey recorded for several record companies. For The Gramophone Company only once (1906), for Favorite at least two times (1905 and 1911) and profusely for Blumenthal Record and Talking Machine Company (Orfeon) between 1912 and 1916. Odeon was one of the major record companies in Europe and was represented between 1903 and 1910 in Turkey by Hermann and Julius Blumenthal.

One would certainly have expected a musician like Tanburi Cemil Bey to have been recorded by such a major company. So, did Tanburi Cemil Bey ever make recordings for Odeon or not? The answer is, yes. If so, why are these Odeon records not included in this anthology? Here is why: these records are so rare that most people have never seen a single copy. No wonder one is led to believe that Tanburi Cemil Bey never recorded for Odeon.

This impression is further strengthened by an interesting passage in Mesud Cemil's biography of his father. On page 141 of the 1947 edition of Tanburi Cemil'in Hayatı, Mesud Cemil describes a certain incident which took place in 1908.³

Tanburi Cemil Bey was extremely unhappy about how the fruits of his labour ended up in the public domain. That is why, after having recorded a number of titles of an experimental nature for one or two companies, he could not - in spite of persistent requests - be persuaded to take up this profitable work again. But during the years 1910-1911 it became more and more difficult for Tanburi Cemil to make ends meet, so he agreed to make records for the Blumenthals' Orfeon label.

At the time there was a young man by the name of Jak Beresi who worked for the Blumenthals as a clerk and studio-manager. He was one of the people who over the years had stayed in contact with Tanburi Cemil. This Jak Beresi is quoted as having said the following:

"In the year 1908 Tanburi Cemil Bey came to an understanding with the Blumenthal Brothers (or H. & J. Blumenthal Frères, as they were officially called), the agents for Odeon in Turkey, to make recordings for the Odeon record factory in return for hundred golden Napoleons (French gold coins). The money was deposited (in Tanburi Cemil Bey's bank account) at the Crédit Lyonnais bank. But the next day Cemil Bey came to the office⁴ and, to our utter astonishment, declared in a resolute manner that he would not be able to play and asked for the transaction to be cancelled, and left.

³ Prior to the 1947 book edition, Mesud Cemil's biography had been published in installments in the newspaper Vakıf in 1946. In the 2002 edition of Tanburi Cemil'in Hayatı (edited by Uğur Derman) the Jak Beresi quote can be found on pages 202-203.

⁴ In Katircioğlu Han.

Ancak birkaç sene sonra, tanıdığınızı zannettiğim ziraat mühendisi Şevket Bey, Tanburi Cemil Bey'i plak çalmaya ikna ettiğini bildirdi. Bir mukavele yaptık ve bu suretle bildiğiniz Orfeon plakları, 1914 Harbi'ne kadar yavaş yavaş meydana geldi.”

Bu alıntı, ilk bakışta Tanburi Cemil Bey'in Odeon ile hiç çalışmadığını söylüyor gibi duruyor. Fakat Odeon'un Tanburi Cemil Bey'in kaydını yaptığı ve bu kayıtların yayımlandığı konusunda yeterli sayıda kanıt olduğu ortaya çıktı.

Şüphe edenler için tüm kanıtları -hem somut hem de durumla ilgili olarak- sistematik bir biçimde sunayım:

Öncelikle, Tanburi Cemil Bey'in plaklarını listeleyen tarihi belirsiz bir Odeon kataloğu vardır. İkinci olarak, ben plak kopyalarını gördüm ve hatta bazılarının fotoğrafını çektim.⁵ Fakat bir sebepten dolayı bu Odeon kayıtları oldukça az.

But a few years later an agricultural engineer by the name of Şevket Bey, who I think you know, announced that he had persuaded Tanburi Cemil Bey to be recorded. We drew up a contract and thus the familiar Orfeon records slowly came onto the market until the War of 1914.”

Taken at face value, this passage seems to suggest that Tanburi Cemil Bey never recorded for Odeon. But as it turns out, there is ample proof for the fact that Tanburi Cemil Bey did record for Odeon and that these recordings were actually released. To convince the doubters, let me present all available evidence -both concrete and circumstantial- in a systematic way:

First of all, there exists an undated Odeon catalogue which lists records of Tanburi Cemil Bey. Secondly, I have seen actual record copies and have even taken pictures of some of them.⁵ But for some reason or other these Odeon records are extremely rare.

Yukarıda bahsedilen, tarihi belirsiz Odeon kataloğuna gelince, orijinal kopyanın üzerinde tarih yer alıyor olabilir ancak ne yazık ki kapak kayıp.⁶ Durumları değerlendirerek varılan kanıtlara dayanarak, 1907'ye ait Odeon kayıtlarını içerdiğinden kataloğun 1907'ye ait olduğunu anladım.⁷

⁵ Tanburi Cemil Bey'in Odeon kayıtlarının bir listesi, bu makalenin sonunda yer alıyor.

⁶ Bu kataloğun fotokopisini bana İstanbul'daki Sahaflar Çarşısı'ndaki bir kitapçı olan İsmail Akçay vermişti.

⁷ Bu sonuca nasıl vardığımı, bu makalenin kapsamının dışındadır.

As for the above-mentioned undated Odeon catalogue: the original copy may have had a date on it, but, unfortunately the cover is missing.⁶ Purely on the basis of circumstantial evidence, I was able to establish that the catalogue dates from 1907, since it contains Odeon recordings from 1907.⁷

⁵ A list of Tanburi Cemil Bey's Odeon recordings is given at the end of this article.

⁶ A photocopy of this catalogue was once given to me by İsmail Akçay, a bookseller at the Sahaflar Çarşısı in Istanbul.

⁷ Explaining how I arrived at this conclusion is beyond the scope of this article.

İlk Odeon kayıtları için tam bir tarih vermek biraz zor. Bunun asıl sebebi, kayıt defterleri, sözleşmeler, sanatçılar veya iş ortaklarıyla olan yazışmalar gibi şirket evrakının atılmış ya da kaybolmuş olması.

Bazı büyük şirketlerin kayıtları için tarih vermek daha kolay. The Gramophone Company'nin evraklarının önemli bir kısmı korundu. Favorite için de hemen hemen aynı şey geçerli, çünkü bu şirket bir dönem etiketlerinin üzerine kayıt tarihlerini tam olarak yazıyordu. Hâlâ var olan ilk Odeon kataloglarının çoğunda tarih yoktur.

Konumuz olan tarihi belirsiz (muhtemelen 1907 tarihli) kataloga dönecek olursak, bu katalog 190 Türkçe, 4 Lazca, 4 Sefarad dilinde (Yahudi İspanyolcası ya da Ladino) ve 68 Rumca kaydı listeler. Kayıtların, Atina'da yapılan 52 tanesi hariç çoğu Konstantinopolis'te yapılmıştır. Katalogdaki tüm plaklar 27 cm'dir. Katalog, Tanburi Cemil Bey'in tanburla yaptığı 8 taksimi ve hanende Hafız Âşir Efendi'ye tanbur ve kemençeyle eşlik ettiği diğer birkaç eseri içerir.

Dating early Odeon recordings more or less accurately is a bit of a problem. The main reason is that all company documents, such as recording books, contracts and correspondence with artists or business partners, has been thrown away or gone lost otherwise.

Dating recordings made by other major companies poses less of a problem. Much of the paperwork of The Gramophone Company has been preserved and Favorite is no problem either: during a certain period Favorite even went as far as to print exact recording dates on its labels. An additional problem is that many of the early Odeon catalogues that still exist do not carry a date.

But let us return to the undated (1907) catalogue in question. It lists 190 Turkish, 4 Laz, 4 Sephardic (Judeo-Spanish or Ladino) and 68 Greek recordings. Most of these recordings were made in Constantinople, except for 52 recordings which were made in Athens. All records in the catalogue are 27cm. The catalogue contains 8 solo pieces (taksims) by Tanburi Cemil Bey (with tanbur) and a few other pieces where he accompanies the singer Hafız Âşir Efendi on tanbur and kemençe.

— 9 —

N° D'ORDRE		سیرہ نومبردی
2055	Hedjazkiar Nakisch Semai, Bulbul guibi Hafouz Sami Effendi	حجازکار نقش سہمی بابل گیبی حافظ سامی افندی
	Hedjazkiar Kurdu Charki, Hoch getchen Caracach Effendi	حجازکار شرق کردی شرق قرقاش افندی
2056	Rast Charki, Andelibi salm aschka Hafouz Sami Effendi	راست شرق اندلیب صحن حافظ سامی افندی
	Rast Charki, Bou gun hitch bakmadin Caracach Effendi	راست شرق بوگون ہیتچ باقدک قرقاش افندی
2057	Ouchak Gazel (avec violon) Hafouz Sami Effendi	عشاق غزل کمان الہ حافظ سامی افندی
	Hedjaz Gazel (avec violon) Hafouz Sami Effendi	حجاز غزل کمان الہ حافظ سامی افندی
2058	Kardjiar Gazel (avec violon) Hafouz Sami Effendi	قرجدار غزل کمان الہ حافظ سامی افندی
	Hedjazkiar Gazel (avec violon) Hafouz Sami Effendi	حجازکار غزل کمان الہ حافظ سامی افندی
2059	Dugiah Gazel Hafouz Sami Effendi	دکاء غزل حافظ سامی افندی
	Rast Gazel (avec violon) Hafouz Sami Effendi	راست غزل کمان الہ حافظ سامی افندی
2060	Husseini Gazel (avec violon) Hafouz Sami Effendi	حسینی غزل کمان الہ حافظ سامی افندی
	Hedjazkiar Kurdi Gazel (avec violon) Hafouz Sami Effendi	حجازکار کردی غزل کمان الہ حافظ سامی افندی
2061	Sabah Taxim (avec tambour) Tambouri Djemil bey	صبح تaksim طنبور الہ طنبوری جمیل بک
	Mahour Taxim, (avec tambour) Tambouri Djemil bey	ماہور تaksim طنبور الہ طنبوری جمیل بک
2062	Huzan Taxim (avec tambour) Tambouri Djemil bey	ہزام تaksim طنبور الہ طنبوری جمیل بک
	Chevk Etza Taxim, (avec tambour) Tambouri Djemil bey	شوق اتر تaksim طنبور الہ طنبوری جمیل بک
2063	Ferahnak Taxim, (avec tambour) Tambouri Djemil Bey	فرحناک تaksim طنبور الہ طنبوری جمیل بک
	Adjem Aschiran Taxim (avec violon) Tambouri Djemil Bey	عجم آشیران تaksim تنصیبہ الہ طنبوری جمیل بک

Tarihsiz (tahminî 1907) Odeon katalogunun 9. sayfası
Page 9 of the undated 1907 Odeon catalogue

Neyse ki, bir başka katalog daha mevcuttur: Odeon Catalogue Général des Disques Turcs Odeon. Katalogun ön kapağında “1908” yazar ve bu yeterli değilmiş gibi, ilk sayfanın altında şu satırlar vardır: “Le présent Catalogue annule toutes les Listes et Suppléments parus jusqu’au 1er Juin 1908.” (Bu katalogla birlikte, 1 Haziran 1908’den önceki tüm liste ve ekler geçersizdir.)

Tarihi belirsiz katalogda listelenmiş kayıtların yanı sıra, bu katalog sonraki kayıtları da içerir ve kesinlikle tarihi belirsiz katalogdan sonraki bir tarihi verir. Fakat, Tanburi Cemil Bey’in 1907 Odeon katalogundaki plakları bu 1908 katalogunda yoktur.

Normalde, genel bir katalog, o anda piyasada satışta olan plakları içerir. Fakat Tanburi Cemil Bey’in önceki katalogda (1907) listelenen plakları 1908 katalogunda yer almaz. Bu ilginç, çünkü 1907 katalogunda listelenen diğer sanatçıların plakları, bu sonraki katalogda da bulunuyor. Tanburi Cemil Bey’in tanbur ile solo performansları 1908 Odeon katalogundan neden kaldırılmış olabilir? Bu sert davranışın sebebi ne olabilir?⁸

O zamanlar ne olmuş olabileceğini anlamak için biraz psikolojik çıkarımlarda bulunalım. Tanburi Cemil Bey’in hassas bir insan olduğu ve kendi çalışını titizlikle eleştirdiği söylenir.

Korunmuş olan, ilgi çekici başka bir şey ise Tanburi Cemil Bey’in not defteridir.⁹ Kendisi, bu deftere, ilk kaydı Hicaz Taksim’den (kalıp numarası #792) son kaydı olan Saba Peşrev’in 3. ve 4. hanesine (kalıp numarası #1961) kadar Orfeon için yaptığı kayıtların ismini yazmıştır. Bu son kayıt, 1914’lerin sonuna ya da 1915’lerin başına ait olmalı.

Bu defteri daha özel yapan şey ise, Tanburi Cemil Bey’in 1912-1914 süresince yapılan kayıtları için “iyi”, “daha az iyi” ve “kötü” olmak üzere üç farklı değerlendirme yapmasıdır. Bu değerlendirmeyi yalnızca kendi çalışına göre mi yapmıştır, yoksa kaydın teknik kalitesini de göz önünde bulundurmuş mudur, bilmiyoruz. Standardın altında gördüğü bazı kayıtları, daha sonra tekrar etmiş, eserleri yeniden çalmıştır.

Yani, bu adamın müzik standartlarının yüksek olduğunu, kendi müziğine çok önem verdiğini ve ortaya çıkan sonuçla kolay kolay tatmin olmadığını anlayabiliriz.

Fortunately, there also exists another catalogue, the Odeon Catalogue Général des Disques Turcs Odeon, with the date “1908” printed on the cover. As if that was not enough, at the bottom of the front page it says: “Le présent Catalogue annule toutes les Listes et Suppléments parus jusqu’au 1er Juin 1908.” (This catalogue cancels all lists and supplements which have appeared before 1 June 1908.)

Apart from the records listed in the undated catalogue, this catalogue also contains later recordings, and thus clearly post-dates the undated catalogue. But where are the Tanburi Cemil Bey records from the 1907 catalogue?

Normally a general catalogue contains a company’s repertoire that is on offer at a specific moment in time. But the Tanburi Cemil Bey records, listed in the earlier (1907) catalogue, are nowhere to be found in the 1908 catalogue. Strange, because the records of other artists which are listed in the 1907 catalogue, also turn up in this later catalogue. Why would Tanburi Cemil Bey’s solo performances on tanbur have been removed from the 1908 Odeon catalogue? What could have been the reason for such a drastic action?⁸

In order to understand what possibly went on back then, let us do some psychological profiling. We are told that Tanburi Cemil Bey was a very sensitive person and scrupulously critical of his own playing.

This also becomes clear from Tanburi Cemil Bey’s notebook which has been preserved.⁹ In it he wrote down the titles he recorded for Orfeon, beginning from his very first recording, a Hicaz Taksim (matrix number #792) and running up to the last entry, a recording of the Saba Peşrev , hane 3 & 4 (matrix number #1961). This last entry must date from late 1914 or early 1915.

What makes the notebook extra special is the fact that Tanburi Cemil Bey gave ratings to the recordings he made during the period 1912-1914, using three different symbols for “good”, “less good” and “bad”. It is not clear if these ratings applied solely to his own playing or also to the technical quality of the recording. In some cases he repeated the titles which he considered below standard at a later stage.

In short, we may conclude that the man maintained high musical standards, felt very strongly about his own music and was not easily satisfied with the end product.

⁸ Tanburi Cemil Bey plakları, sonraki Odeon kataloglarının hiçbirinde de bulunmuyor.

⁹ Tanburi Cemil Bey’in defteri, bir zamanlar bana, Neyzen Niyazi Sayın tarafından ödünç verilmişti. Bu defter, www.recordingpioneers.com sitesinde görülebilir. Aynı zamanda Cemal Ünlü’nün *Git Zaman Gel Zaman: Fonograf-Gramafon-Taş Plak* adlı kitabında tekrar yayımlandı (Pan Yayıncılık. İstanbul, 2014).

⁸ His recordings do not show up in any of the later Odeon catalogues either.

⁹ Tanburi Cemil Bey’s notebook was once kindly lent to me by ney-player Niyazi Sayın and can be seen on www.recordingpioneers.com. It has also been reproduced in Cemal Ünlü’s *Git zaman gel zaman. Fonograf – gramofon – taş plak* (Pan Yayıncılık. İstanbul, 2004).

Şimdi, Jak Beresi alıntısına dönelim. Mesud Cemil'in, Beresi'nin söylediklerinin hepsini doğru bir şekilde ve harfiyen aktardığını kabul etsek bile, buna bir parça kuşkuyla yaklaşmalıyız. Bu yorumun hangi bağlamda yapıldığını tam olarak bilmiyoruz.

Yine de, Beresi'nin yorumunun doğru bir şekilde 1908'deki yaşanan belirli bir olaya gönderme yaptığını kabul edersek, bu, Tanburi Cemil Bey'in Odeon için hiç kayıt yapmadığı anlamına gelmiyor. Bir yıl önce, yani 1907'de Odeon için kayıt yapmış olma ihtimalini yok etmiyor.

Beresi bize, 1908'de Tanburi Cemil Bey'in 1908'de Odeon ve onun temsilcileri Blumenthal Biraderler ile bağlantıları olduğunu söylüyor. Görünen o ki, 1908 yılında Odeon'un kayıtlarını yapması için anlaşmışlardı, ancak bir gün sonra fikrini değiştirdi ve tüm projeyi bıraktı. Bize de neyin ters gittiğini düşünmek kaldı.

Konu para mıydı, 1907 kayıtlarının teknik kalitesi mi? Yoksa daha kişisel bir nedeni mi vardı? Kendi performansları sanatsal açıdan onu tatmin etmiyor muydu? Ustanın kendisi mi kayıtlarının katalogdan çıkarılmasını istemişti?

Tanburi Cemil Bey'in Odeon plaklarının sınırlı sayıda üretilmiş olması ve yalnızca bir yıllığına mevcut olup sonrasında katalogdan çıkarılmış olması muhtemel. Bu neden, bu kadar az kopyanın olduğunu açıklayabilirdi.

Yukarıda çizilen senaryoya tam olarak uyan bir ipucu daha var. EMI Müzik Arşivleri'nde, The Gramophone Company (İngiltere) tarafından, aynı şirketin İskenderiye'deki (Mısır) şubesine gönderilen 4 Ekim 1909 tarihli bir mektup var. Oradaki şube müdürü Karl Friedrich Vogel idi ve Mısır ile Osmanlı İmparatorluğu'ndan sorumluydu.

"Baylar,

Sizlere bugün Ticaret Heyeti'nden aldığımız, göreceğiniz üzere Türkiye ile ilgili olan ve bizlere Konstantinopolis'teki İngiliz konsolosunun bir Türk sanatçısı hakkındaki görüşlerini ileten bir mektup gönderiyoruz. Elbette ki bu, İngiliz konsolosunun herhangi bir Türk sanatçının değerini anlayacak ya da bizlere fikir bildirecek bir konumda olduğu anlamına gelmiyor. Ne var ki, Bay Vogel, Türkiye'ye gitmekte olduğu için mektubu sizlere iletiyoruz ki orada bulunduğu sürece dikkatini buna yoğunlaştırabilme şansına sahip olsun. Yapacağı araştırmaların, bu meselenin ele alınmaya değer olup olmadığı konusunda karar vermesini sağlayacağı kuşkusuz.

Saygılarıyla,

THE GRAMOPHONE COMPANY LTD."

Now let us return to the Jak Beresi quote. Even if we assume that Beresi's words have been correctly reproduced by Mesud Cemil and are a verbatim rendering of what was said, we have to treat it with a certain amount of scepticism. We don't know the exact context in which this isolated remark was made.

Still, if we accept that Beresi's remark accurately refers to a specific situation in 1908, that does not necessarily mean that Tanburi Cemil Bey had never made recordings for Odeon. It certainly does not automatically rule out the possibility that he made recordings for Odeon a year earlier.

What Beresi tells us is that in 1908 Tanburi Cemil Bey had dealings with Odeon and its representatives, the Blumenthal Brothers. Apparently he and Odeon had come to an agreement about making recordings for them, but a day later he had changed his mind and abandoned the whole project. Leaving us speculating as to what went wrong.

Was this about money? Was it perhaps about the technical quality of the 1907 recordings? Or was it more personal and was he simply unhappy about the artistic quality of his own performances. Did the maestro himself perhaps demand that his recordings were officially removed from the catalogue?

It seems likely that Tanburi Cemil Bey's Odeon records were produced in limited quantities and were only available for one year, and then removed from the catalogue. That would explain why so few copies have survived.

There is another clue that fits in nicely with the scenario sketched above. In the EMI Music Archives is a letter dated 4 October 1909, which was sent by The Gramophone Company Ltd. (England) to the The Gramophone Company Ltd. in Alexandria (Egypt). Karl Friedrich Vogel was the branch manager there and as such responsible for Egypt and the Ottoman Empire.

"Dear Sirs,

We enclose you herewith a letter which we have received to-day from the Government Dept of the Board of Trade, which as you will see, relates to Turkey, and gives us the views of the British Consul at Constantinople regarding a Turkish artiste. It does not, of course, in the least follow that the British Consul is in a position to understand or to give an opinion upon the value to us of any particular Turkish artists, but at the same time as Mr. Vogel is just now going to Turkey, we pass on to you the letter in order that he may take the opportunity of giving it his personal attention while he is there, and the enquiries he will no doubt make will enable him to decide whether the matter is, or is not, worthy of consideration.

Yours truly,

THE GRAMOPHONE COMPANY LTD."

Buna ek olarak, Ticaret Heyeti'nin, Londra'daki Ticari İstihbarat kolundan, The Gramophone Company'ye gelen 2 Ekim 1909 tarihli ve His Majesty's (İngiliz Kralının) Konstantinopolis'teki konsolosundan şu mektubu aldıklarını haber veren bir başka mektup var:

“Tanburi Cemil Bey adında, fevkalade yetenekli bir müzisyen benden bir gramofon ve plak şirketinin üreticisi adresini rica etti.

Cemil Bey, repertuvarının çoğaltılması için böyle bir şirketle anlaşmak istiyor. Bildiğiniz üzere, Osmanlı İmparatorluğu ve Arapça konuşan ülkelerde doğu makam müziği ve şarkı plaklarına büyük talep var ve Cemil Bey bu iş için fevkalade uygun. Müzik şölenleri için aranan bir isim ve yaptığı iş için yüksek ücretler alıyor. Kendi besteleri ve düzenlemelerinden parçalar özel olarak talep ediliyor. Cemil Bey bana bir süre önce iki Alman şirket için plak doldurduğunu, ancak iş ahlaklarından tatmin olmadığını ve şu anda iyi bir İngiliz şirketle irtibata geçmek istediğini söyledi.”

Elbette ki, buradaki kilit sözcükler “iki Alman şirket” ve “tatmin olmamak”.

İki Alman şirketi ile kastedilen şirketlerin isimleri açık bir şekilde söylenmese de, bu şirketlerin Favorite ve Odeon olduğu açıktır. Cemil Bey, bir sebepten dolayı, 1906 yılında bir İngiliz firmasının kendi kayıtlarını yaptığını söylemeyi “unutmuştur”: The Gramophone Company. Tam olarak yukarıda bahsedilen mektubun gönderildiği şirket...

Tanburi Cemil Bey, başka bir İngiliz plak şirketiyle sözleşme yapmayı gerçekten düşünüyor muydu yoksa -dolaylı olarak- The Gramophone Company ile olan sözleşmesini yenilemeye mi çalışıyordu? Durum ne olursa olsun, somut bir sonuca ulaşılmadı.

Ne yazık ki “iş ahlaklarından tatmin olmadığı” oldukça belirsiz bir ifade ve değişik şekillerde yorumlanabilir. En azından burada Tanburi Cemil Bey'in 1908'de Odeon ile anlaşmayı neden bozduğuna dair bir işaret var.

Eylül 1911'de, Tanburi Cemil Bey'in kayıtlarını yeniden Favorite yaptı.

Hangi senaryoyu tercih ederseniz edin, bence bütün bunlar Tanburi Cemil Bey'in Odeon kayıtlarının neden az olduğunu makul bir şekilde açıklıyor.

Bütün bunlar göz önüne alınca, Tanburi Cemil Bey'in 1912'de yeniden Blumenthal Biraderler ile bağ kurması ironik. Fakat bu kez, baştan beri amacı olması gereken şeyi gerçekleştirmeye koyuluyor: Bütün eserlerini plak kaydı haline getirmek.

Tanburi Cemil Bey, 1916 yılının Temmuz ayında, 45 yaşında vefat etmiştir.

Attached to it is another letter from the Commercial Intelligence Branch of the Board of Trade in London to The Gramophone Company (dated 2 October 1909), informing them that they had received the following letter from His Majesty's Consul at Constantinople:

“I have been asked by a Turkish musician of exceptional ability named Tambouri Djemil Bey, to obtain for him the address of a Phonograph and Gramophone Record manufacturer.

Djemil Bey wishes to make arrangements with such a firm for the reproduction of his repertoire. It is well known to you that a great demand exists throughout the Ottoman Empire and the Arabic speaking countries for gramophone records of oriental music and songs, and Djemil Bey is exceptionally fitted for providing such records. He is much sought-after for musical parties and receives high fees for his services. The pieces of his own composition and execution being in special demand. Djemil Bey tells me that some time ago he gave sittings to two German firms but was dissatisfied with their manner of doing business and he now wishes to get into touch with a good British firm”.

Of course, the key words here are “two German firms” and “dissatisfied”.

As for the two German firms, although the names of the companies involved are not explicitly mentioned, it is clear that the two German firms referred to were Favorite and Odeon. For some reason or other Cemil Bey 'forgot' to mention that he had already been recorded by a British firm in 1906: The Gramophone Company. The very same firm the above-mentioned letter was sent to...

Was Tanburi Cemil Bey really seeking to make contact with some other British record company or was he trying -in a roundabout way- to renew his contacts with The Gramophone Company? Whatever was the case, nothing concrete came out of this.

Alas, “dissatisfied with their manner of doing business” is a rather vague term and may be interpreted in various ways. At least here we have yet another indication why Tanburi Cemil Bey backed out of the deal with Odeon in 1908.

In September 1911 Tanburi Cemil Bey was again recorded by Favorite. Whatever scenario you prefer, in my opinion all this provides a perfectly plausible explanation for the fact that Tanburi Cemil Bey's Odeon records are so rare.

All things considered, it is ironic that in 1912 Tanburi Cemil Bey again became associated with the Blumenthals, but this time he set out to realize what must have been his greatest ambition all along: having his extensive oeuvre recorded on disc.

Tanburi Cemil Bey died in July 1916 at the age of 45.

Orfeon Record plak zarfları
Record sleeves of Orfeon Record

ODEON

- Tanburi Cemil Bey'in Taksimleri - Tanburi Cemil Bey ve Diğer Sazendeler Tarafından Çalınan Saz Eserleri - Tanburi Cemil Bey Eşliğinde Hafız Âşir Efendi'den Sözlü Eserler

Kat. No.	Kalıp No.	Eser Adı	Sanatçılar ve Enstrümanları	Kat. No.
X 54180	Cx 1571	Mahur Taksim	Tanburi Cemil Bey - tanbur	2061
X 54181	Cx 1572	Suznâk Taksim	Tanburi Cemil Bey - tanbur	2053
X 54182	Cx 1573	Hüzzam Taksim	Tanburi Cemil Bey - tanbur	2062
X 54183	Cx 1574	Uşşak Taksim	Tanburi Cemil Bey - tanbur	2064
X 54184	Cx 1575	Ferahnâk Taksim	Tanburi Cemil Bey - tanbur	2063
X 54185*	Cx 1576*	Saba Taksim	Tanburi Cemil Bey - tanbur	2061
X 54186	Cx 1577	Şevkefza Taksim	Tanburi Cemil Bey - tanbur	2062
X 54187	Cx 1578	Yegâh Gazel - Âşiyân-ı mürğ-i dil zülf-i perîşânındadır (Güfte: Fuzuli) (Amerika'da OKeh 83044-A olarak basıldı.)	Hafız Âşir Efendi - hanende Tanburi Cemil Bey - tanbur	2044
X 54188	Cx 1579	Hicaz Taksim	Tanburi Cemil Bey - kemençe	2064
X 54189	Cx 1580	Hüseyini Çiftetelli ? - Gönüller uğrusu bir yâr-i bî- amanım var	Hafız Âşir Efendi - hanende Tanburi Cemil Bey - tanbur	2098
X 54193	Cx 1424	Hicazkâr Peşrev (Osman Bey) (OKeh 83019-A and Chukri-Record 4022 olarak basıldı.)	Neyzen İhsan Bey - ney Udi Sami - ud Tanburi Cemil Bey? - keman = kemençe?	2099
X 54294	Cx 1466	Hüseyini Peşrev (Baytar)	Neyzen İhsan Bey - ney Udi Sami Bey - ud Tanburi Cemil Bey? - keman = kemençe?	2099

Tarihi belirsiz katalogda listelenen Saba Taksim henüz bulunamamıştır. Burada "*" işareti ile gösterilen katalog ve kalıp numarası (X 54185 / Cx 1576) gerçeğe yakın tahminlerdir.

Sol sütündeki "X beşli numaralar" plağın etiketin üzerine basılmıştır. Sağ sütündeki dörtlü numaralar, tarihi belirsiz (muhtemelen 1907) bir Odeon kataloğundaki sipariş numaralarıdır. Bir plağın iki tarafına aynı şekilde eşleşen numaralar verilmiştir.

Büyük Türk Musikisi Ansiklopedisi'nin 1. cildinde, Yılmaz Öztuna, bir Ferahnâk Peşrev (Zeki Mehmed Ağa) listeler. Tanburi Cemil Bey'in Neyzen İhsan Bey ve Udi Sami ile birlikte kemençe çaldığını öne sürer. HUST koleksiyonunda Odeon X 54302 (kalıp numarası: Cx 1484) plağı yer alır.

ODEON

- Taksims by Tanburi Cemil Bey
- Ensemble Instrumentals by Tanburi Cemil Bey with Others
- Vocal Pieces by Hafız Âşir Efendi Accompanied by Tanburi Cemil

Cat. No.	Mtx. No.	Title	Artists & Instruments	Cat. No.
X 54180	Cx 1571	Mahur Taksim	Tanburi Cemil Bey - tanbur	2061
X 54181	Cx 1572	Suznâk Taksim	Tanburi Cemil Bey - tanbur	2053
X 54182	Cx 1573	Hüzzam Taksim	Tanburi Cemil Bey - tanbur	2062
X 54183	Cx 1574	Uşşak Taksim	Tanburi Cemil Bey - tanbur	2064
X 54184	Cx 1575	Ferahnâk Taksim	Tanburi Cemil Bey - tanbur	2063
X 54185*	Cx 1576*	Saba Taksim	Tanburi Cemil Bey - tanbur	2061
X 54186	Cx 1577	Şevkefza Taksim	Tanburi Cemil Bey - tanbur	2062
X 54187	Cx 1578	Yegâh Gazel - Aşiyân-i mürğ-i dil zülf-i perîşânındadır (Lyrics: Fuzuli) (also on: OKeh 83044-A)	Hafız Aşir Efendi - vocals Tanburi Cemil Bey - tanbur	2044
X 54188	Cx 1579	Hicaz Taksim	Tanburi Cemil Bey - kemençe	2064
X 54189	Cx 1580	Hüseyini Çiftetelli ? - Gönüller uğrusu bir yâr-i bî- âmanım var	Hafız Aşir Efendi - vocals Tanburi Cemil Bey - tanbur	2098
X 54193	Cx 1424	Hicazkâr Peşrev (Osman Bey) (also on: OKeh 83019-A and Chukri-Record 4022)	Neyzen İhsan Bey - ney Udi Sami - ud Tanburi Cemil Bey? - violin = kemençe?	2099
X 54294	Cx 1466	Hüseyini Peşrev (Baytar)	Neyzen İhsan Bey - ney Udi Sami Bey - ud Tanburi Cemil Bey? - violin = kemençe?	2099

A copy of the Saba Taksim listed in the undated catalogue has not yet been traced. The catalogue and matrix number (X 54185 and Cx 1576) shown here by "*" are an educated guess.

The five-digit numbers with the X-prefix in the lefthand column are the catalogue numbers as printed on the record label. The four-digit numbers in the righthand column are ordering numbers in the undated (probably 1907) Odeon catalogue. Both sides of a record were given an identical coupling number.

On page 182 of his *Büyük Türk Musikisi Ansiklopedisi*, Cilt 1, Yılmaz Öztuna lists a Ferahnâk Peşrev (Zeki Mehmed Ağa). He asserts Tanburi Cemil Bey is playing kemençe together with Neyzen İhsan Bey and Udi Sami. Odeon X 54302 (mtx Cx 1484) in HUST collection.

TANBURI CEMİL BEY'İN KAYITLARININ KRONOLOJİK LİSTESİ (Solo Olarak Çaldığı ve Eşlik Ettikleri)

Şirket	Kayıt yılı	Etiket adı	Çap
FAVORITE	1905	Favorite Record	30cm
THE GRAMOPHONE COMPANY	1906	Gramophone Concert Record Disque Pour Zonophone (Gramco'nun ucuz markası) Fabrication Ottomane (Korsan plaklar) Polyphon Record (I. Dünya Savaşı'ndan sonra)	25cm
INTERNATIONAL TALKING MACHINE COMPANY (ODEON)	1907	Odeon Record Internationale Chukri Record Fabrication Ottomane (Korsan plaklar) US-Odeon / Okeh 83019-A & 83044-A (ABD)	27cm
FAVORITE	1910 - 1911	Favorite Record	25cm/30cm
FAVORITE	10 Eylül 1911	Favorite Record	25cm/30cm
BLUMENTHAL RECORD AND TALKING MACHINE COMPANY	1912 - 1916	Orfeon Record Orfeos Record Artistic Orfeon (1925 ile 1927 arası) Regent (1929 yılında) Columbia (İstanbul Belediye Konservatuvarı için)	27cm

Tanburi Cemil Bey'in kaydını yapmayan iki büyük şirket Beka ve Lyrophon idi.

Websitemde, (www.recordingpioneers.com) "ZULA ZOYAA" adlı özel bir sayfa var. Bu sayfa, Türkçe ve Rumca bilgilere ev sahipliği yapıyor. Burada, Tanburi Cemil Bey için hazırlanmış özel bir bölüm bulabilirsiniz.

Bu koleksiyonda yer almayan plakların kopyalarına sahip olan ya da onlarla ilgili bilgisi olan kişilerin bizimle irtibata geçmelerini rica ederiz.

CHRONOLOGY OF TANBURI CEMİL BEY RECORDINGS (As Solo Artist and Accompanying Artist)

Company	Recording Year	Issued As	Size
FAVORITE	1905	<i>Favorite Record</i>	30cm
THE GRAMOPHONE COMPANY	1906	<i>Gramophone Concert Record Disque Pour Zonophone Fabrication Ottomane (Bootleg) Polyphon Record</i>	25cm
INTERNATIONAL TALKING MACHINE COMPANY (ODEON)	1907	<i>Odeon Record Internationale Chukri Record Fabrication Ottomane (Bootleg) US-Odeon / Okeh 83019-A & 83044-A (Usa)</i>	27cm
FAVORITE	1910 - 1911	<i>Favorite Record</i>	25cm/30cm
FAVORITE	10 September 1911	<i>Favorite Record</i>	25cm/30cm
BLUMENTHAL RECORD AND TALKING MACHINE COMPANY	1912 - 1916	<i>Orfeon Record Orfeos Record Artistic Orfeon Record Regent Columbia</i>	27cm

Two major companies that did not record Tanburi Cemil Bey were Beka and Lyrophon.

On my website (www.recordingpioneers.com) is a special page called ZULA ♦ZOYAA , which houses Turkish and Greek items. Here you can find a special on Tanburi Cemil Bey.

Anybody who owns or knows of copies of records which are not represented in this CD collection is kindly invited to contact us.

Farklı firma etiketleriyle yayımlanmış Cemil Bey plakları
 Cemil Bey records issued by different company labels

Yasal olmayan yollarla kopyalanmış Fabrication Ottomane firmasına ait Cemil Bey plakları
Cemil Bey records of Fabrication Ottoman company that were copied illegally